

Gielesoejkesje

SAMESKOLSTYRELSEN

Soejkesjeboelhke 2022/2026

1	<i>Sisvege</i>	3
2	<i>Ulmie j'ih duekie</i>	4
2.1	<i>Gielesoejkesjen ulmie</i>	4
3	<i>Tjãenghkies ulmieh</i>	4
3.1	<i>Saemieskuvlenstãvroen visjovne darjoemidie</i>	4
3.2	<i>Saemiengïeli laake/njoelkedasse</i>	6
3.3	<i>Aarhskuvlelaake – saemienmaanaj reaktah</i>	6
3.4	<i>Skuvlelaake – saemienmaanaj reaktah</i>	6
4	<i>Aarhskuvle</i>	6
4.1	<i>Aarhskuvlen ulmie dahkoe-soejkesjinie</i>	6
4.2	<i>Stãvroetjaalegh aarhskuvlese</i>	7
4.3	<i>Saemiengïelh maanaj, guektiengïelh maanaj j'ih svienskegïelh maanaj dãastoehimmien njoelkedassh.</i>	7
4.4	<i>Ulmie aarhskuvlese (2021-2026)</i>	8
5	<i>Saemienskuvle j'ih eejehtimmiegãetie</i>	8
5.1	<i>Ulmieh dahkoe-soejkesjinie Saemieskuvlesne j'ih eejehtimmiegãetesne.</i>	8
5.2	<i>Stuvremetjaalegh maadthskuvlese</i>	9
6	<i>Voehkelimmie</i>	10
6.1	<i>Voehkelimmieh</i>	10
6.2	<i>Dãarjoe vierhtiedãemman</i>	10
7.	<i>Strategijh j'ih rãajvarimmieh soejkesjeboelhkese</i>	12
1.	<i>Maanah j'ih geerve-almetjh eadtjaldehtedh saemiesticdh gellie sjïekenisnie goh daerpies.</i>	13
2.	<i>Saemien gielide j'ih saemien kultuvrasse eadtjaldovvedh</i>	15
3.	<i>Eejhtegidie eadtjaldehtedh j'ih iktegisth maanaj saemiengïelem skreejrehtidh. Eejhtegidie guektiengïelh byjjenimmien bijre bïevnedh.</i>	17
4.	<i>Guektiengïelh dãastoehimmie - telefovnevaestiedãejja – e-pãaste automaate-vaestiedasse j.j.</i>	18
5.	<i>Saemiengïelem Saemieskuvlenstãvroen goevtesisnie vããjnesasse bïejedh.</i>	19
6.	<i>Gïele j'ih kultuvre maanide j'ih learohkidie tsegkesovvme</i>	20
7.	<i>Nuhtjh dajven soptsestãjjahgielebarkojne.</i>	22
8.	<i>Jïenebh barkijh giëh maehtieh saemiesticdh gunsie maanah j'ih learohkh Leah ulmiedãehkesne</i>	23
9.	<i>Jïenebh giëleãtnoesijjeh maanide j'ih learoehkidie öörnedh.</i>	24
A-H.	<i>Gaajhkh learohkh j'ih maanah</i>	24
10.	<i>Maanaj j'ih learohki saemiengïelem nãennoesticdh.</i>	25

11. Kultuvre, gïele jïh identiteete skreejrehtimmiej barkoeh .	26
A-D. Sams reereme, lohkehtæjjah jïh pedagåågh	26
12. Måjhtajehtedh gïelerurride dah maehtieh saemiestidh.	27
Gaaltije / dotkeme	27
Skolverket: Veli Tuomela. Fem språkprinciper. Bidra till språkutveckling hela dagen.	28

1 Sisvege

*Saemienskuvleståvroen gïelesoejkesje lea voestes
ussjedovveme goh dårjoe skuvlen gïele-ööhpehtæmman.
Ulmie soejkesjinie galka saemiengïelem evtiedidh.*

*Galka tjïelke evtiedimmiem saemien lohkehtimmesne utnedh
aarhskuvleste jïh aarhskuvleklasse saemienskuvlese.
Gïelesoejkesje lea vihkeles tjaatsegem pedagåågide,
lohkehtæjjide jïh learoehkidie gïeh gelkieh vuesiehtidh mah
saemien lohkehtimmieh galka utnedh. Gosse learoehkidie
saemienskuvlem govhteden daltesisnie orrjeh gaajhkh
learohkh galkin saemien jïh svienske gïelem evtiedamme juktie
funksjovnelle guektiengïelevoetine sjïdteme.*

*Soejkesjen ulmie lea saemien gïele-evtiedimmiem
nænnoestidh aarhskuvlesne jïh saemieskuvlesne, mohte aaj
saemiej maanaj aerpiemahtoem evtiedidh.*

Guktie skuvle maanide dåastohte lea vihkeles guktie maanide goh indivijdh sjidteminie. Lohkehtimmie galka ræjhkoes jïh joekelaaketje gielem utnedh guktie maanide gielemaahtoem lissiehtidh.

2 Ulmie jïh duekie

2.1 Gielesoejkesjen ulmie

Gielesoejkesje galka gaajhkh pedagåågide jïh barkijidie våaromem vedtedh dennie fierhtenbeajjetje barkosne juktie seammavyörteges saemien ööhpehtimmiem maanide vedtedh gaajhkide aarhskuvlide jïh saemienskuvlide. Dïhte galka voerkesvoetem lissiehtidh man vihkeles saemiengiele lea ovmesse tsiehkesne jïh viehkine årrodh guktie galka barkoevuekiem nænnoestidh jïh maanaj gielem evtiedidh.

Gielesoejkesje galka dovne maanaj gielem nænnoestidh jïh eadtjaldovvedh saemiestidh jïh daaroestidh guktie maanaj guektiengïelen maahtoem evtiedieh.

3 Tjåenghkies ulmieh

3.1 Saemieskuvlenståvroen visjovne darjoemidie

Mijjen aarhskuvlh, aarhskuvleklaassh, skuvlh jïh eejehtimmiegåetieh leah våaroeh saemiej kultuvre-aerpesne, saemien histovrijsnie jïh mijjen saemiengïeline. Ööhpehtimmie galka mielem lieremasse eadtjaldovvedh. Maanah jïh learohkh gieh leah mijjen ööhpehtimmiem dåriedamme gelkieh jearsoes jïh tjïevhles sijjen kultuvre-aerpiem jïh gielem årrodh.

Mijjeh galkijbie saemien identiteetem nænnoestidh juktie saemien gieli, kultuvren jñh aerpievuekien maahtoeh evtiedidh. Mijjeh learoesoekjesjinie jñh jeatjah stuvremetjaaleginie saemien vuajnoej mietie barkijbie.

Learopolitihken visjovne

- *Goh aalkoe-almetjh mijjeh libie dan madtjeles mijjen aerpine jñh ektesne åadtjoejbie jielije kultuvrine årrodh. Aarhskuvleste jñh jilleskuvlese saemien identiteetem nænnoeståvva. Daej baeliej gosse jijnje jorkeseminie.*
- *Mijjen gieler jñh kultuvre leah viedteldihkie jñh sinsætnan nænnoestieh. Mijjeh lierijbie saemien lohkedh, tjaeledh, goltelidh jñh håalodh. Mijjen aerpievuekien maahtoeh, @aerpiemaahtoe, leah mijjen jille aarvoe jñh lea jielije boelhke lohkehtimmesne.*
- *Saemien ööhpehtimmien alternatijvh jñh ietniengielen ööhpehtimmie leah gaahpan gaajhki saemiej maanide jñh learoehkidie.*
- *Mijjeh learoehkidie fierhtene aalterasse jñh daltesasse saemien learoevierhtieh evtiedibie jñh mijjeh darjojigujmie abpe Saepmesne laavenjostijbie.*

Saemiengiele

Gaajhkh maanah, learohkh jñh Saemieskuvleståvroen barkijh saemiestic, luhkieh jñh saemien tjaelieh. Dah saemien gielide leah jielije gielh mah seabradahkesne nuhtjesuvvieh.

- *Gaajhkh saemiej leah reaktoe jñjtse gielere jñh kultuvrese. Gaajhkh maanah jñh learohkh gelkieh nuepiem åadtjodh jñjtse gielem evtiedidh jñh saemiestic.*

- *Ööhpehtimmiem saemien aarhskuvline, aarhskuvleklaassine, skuvlesne jïh eejehtimmiegâetine galka gieles-aavojne vedtedh jïh ööhpehtimmie galka dâhkasjadteme vuekine jïh dotkemen mietie tjirrehtovvedh.*
- *Gaajhkh barkijh leah vuajnoeh guktie voerkesvoetem gielese jïh gaskesadtemasse seatadieh.*
- *Gaajhkh barkijh gelkieh barkedh guktie buektiehtieh gielem evtiedidh gosse gaskesadtedh, ussjedalledh jïh argumenteeredidh.*

3.2 Saemiengieli laake/njoelkedasse

Lag 2009:724 om nationella minoriteter och minoritetsspråk

3.3 Aarhskuvlelaake – saemienmaanaj reaktah

Skolverkets allmänna råd i förskola, förskoleklass och skola.

3.4 Skuvlelaake – saemienmaanaj reaktah

Skollag 2010: 800 Kap 13 sameskolan, kap 8 förskola

4 Aarhskuvle

4.1 Aarhskuvlen ulmie dahkoe-soejkesjinie

Aarhskuvle jearsoes byjresem faala, mah stâåkedimmieh jïh lustes darjomh haestieh jïh aarhskuvlen learoesoekesjen mietie barka (Lpfö 18)]. Mijjen aarhskuvli barkoesijjie galka eadtjaldehtije jïh Reggion Emilia-pedagogihken mietie juhtedh man lea saemien perspektijve, mesnie mijjieh maanan kreativiteete vâåjnesasse biejjibie. Guktie lea byjresidie hammoedamme dovne ålkone jïh gâetesne lea vihkeles juktie hijven kvaliteete darjoemasse sjidtieh.

Dah materijaalh/learoevierhtieh mah leah aarhskuvlesne gelkieh maanide skreejrehtidh eatnemem vaaksjodh. Mijjen aarhskuvlesne lea aarhte maam mijjeh maanide skreejrehtidh vaaksjodh jih lierehtieh maanide gaektsie jaepieboelhkide vuartasjidh jih vuejnedh. Byjrese lea sjiehtesjadteme maanaj vaarooj mietie, jih skreejrehtidh dejtie vuartasjidh. Maanaj fantasije aadtjoeh jielije aarrodh jih mijjen pedagaaagh maanaj jih aassjalommesh daarjoeh. Dovne aalkone jih gaetesne mijjeh aktijve lieremebyjrese tseegkijibie.

Aarhskuvle lea boelhke dejtie voestes jaepieh skuvlesne, mohte jijtse ulmieh. Saemiengiele lea vaarooe dennie guhkie lieremasse. Aarhskuvlen fierhten beajjetje barkoe galka maanaj identiteetem, jijtje-domtesem, jearsoesvoetem jih domtoe jijtse kultuvrese naennoestidh.

Saemiengiele lea jielije giele aarhskuvlesne jih galka aarkebiejje gielem aarrodh. Barkoesijjesne galka lustes jih aavosne aarrodh saemiestidh jih dah barkijh leah avteguvvieh dovne gielegoeventesisnie jih kultuvrearpaen sirtiemisnie. Gaajhkh pedagaaagh maanajgumie saemiestieh jih toelhkeste daaroengielese jis dam daarpesjeh jih daaroestieh goh viehkine.

Vihkeles eejhtegh sijen maanaj giele-evtiedimmiem daarjoeh gosse maanah saemien aarhskuvlesne vaedtsieh.

4.2 Stávroetjaalegh aarhskuvlese

Lpfö 18, sæjroeh 9:maanah guhth nasjonaale unnebelåhkojde guvlieh, misse aalkoe-aalmege saemieh leah, gelkieh sijen nasjonaale unnebelåhkoengielen evtiedimmeste jih sijen

kulturelle identiteeten nænnoestimmeste dâarjoem åadtjodh. Aarhskuvle galka aaj nasjonaale unnebelâhkoen gieli jîh kultuvri evtiedidh jîh vaarjelidh.

4.3 Saemiengiêlh maanaj, guektiengiêlh maanaj jîh svienskegiêlh maanaj dâastoehimmien njoelkedassh.

Gosse aarhskuvlesne aalka dle dejtie gyhtjelasside åadtjoeh vaestietidh:

Mij gielide gåetesne soptsesuvvieh?

Mij gielide eejhtegidie soptsestieh?

4.4 Ulmie aarhskuvlese (2021-2026)

Lpfö 18, sæjroeh 9:maanah guhth nasjonaale unnebelâhkojde guvlieh, misse aalkoe-åålmege saemieh Leah, gelkieh sijjen nasjonaale unnebelâhkoengiêlen evtiedimmeste jîh sijjen kulturelle identiteeten nænnoestimmeste dâarjoem åadtjodh. Aarhskuvle galka aaj nasjonaale unnebelâhkoen gieli jîh kultuvri evtiedidh jîh vaarjelidh.

Lpfö 18), sæjroe 14; buerie njaalmeldh giêle jîh baakoeveahka jîh buektiehtidh baakoejgumie stååkedidh, soptsestidh, åssjalommesh bæjjoehtidh, gihtjedh, argumenteratidh jîh mubpiegumie soptsestalledh,

• iedtje tjaaleldhgïeese jîh goerkese symbovlide jîh guktie dejtie nuhtjedh dïeriem buektedh, dovne sviensksegïelesne jîh jïjtse nasjonaale unnebelâhkoegïelesne, jis maanah unnebelâhkose gâvla,

• dovne sviensksegïele jîh ietniengïele, jis maanan lea jeatjah giêle goh svienskegiêle

5 Saemienskuvle j̄ih eejehtimmiegåetie

5.1 Ulmieh dahkoe-soejkesjinie Saemieskuvlesne j̄ih eejehtimmiegåetesne.

Saemienskuvlide leah 1-6 dalhtesisnie j̄ih dan lea j̄ijtse learoesoekesje mij lea seamma vyörtegisnie goh maadthskuvlen learoesoekesje. Skuvlen åejvielaavenjasse lea maahtoem åvtese deanahtidh j̄ih ektine saemien learoeaerpiem b̄ætije boelverse buektiehtidh.

Saemienskuvleståvroen lea vijries barkoe misse galka åvtese buektedh saemien kultuvrem, maanan j̄ih learohken saemiengielem evtiedidh j̄ih tradisjovnh b̄ætije boelverse vedtedh. Mijjen learohkh gaektsie t̄æjmoeh våhkosne åadtjoeh saemien lohkedh, dej leah saemien kultuvrebiejjieh j̄ih ålkonopedagogihke.

Mijjen skuvli vihties væhta leah saemien vuajnoeh mestie fierhten learohke åadtje j̄ijhteste sijjeste åvtenidh.

Fierhten pedagååge learoesoekesjen mietie barka man fierhten learohke maahtoekrievenasse galka jaksedh. Pedagåågh leah lohkehtæjjah j̄ih jeenemes lohkehtæjjah leah legitimasjovnh. Learohki ööhpehtimmie j̄ih evtiedimmie fierhten aejkien vaaksjoejibie j̄ih learohken mietie vuartasjibie. Goh dårjoeh dejnie barkojne lohkehtæjjah leah Infomentovre maam eejtegh aaj maehtieh sijjen maanide vuartasjidh guktie skuvlebaakojne gåaradieh.

Fierhten learohkh åadtjoeh 6 kultuvrebiejjieh/jaepien guktie dellie åadtjoeh dam praktikheles barkoem b̄atsojne lieredh. Learohkh gīeh leah 4,5 j̄ih & 6: dinie dalhtesisnie åadtjoeh

*gielebiesine dåriedidh akten aejkien jaepesne jis
Saemiedigkie beetnegh dårjoe.*

*Goh learohkh leah saemien aarhskuvlesne jïh
saemieskuvlesne vaadtseme, gelkieh funksjovnelle
guektiengïeline årrodh jïh saemien kultuvrem guarkedh. Mijjeh
sijhtijibie mijjen saemien learohkh gelkieh sjïdtedh, gelkieh
jïjtjeråårehke sjïdtedh, kreatijve sjïdtedh jïh diëdtem saemien
seabradahkesne vaeltedh.*

5.2 Stuvremetjaalegh maadthskuvlese

*Learoesoejkesje saemieskuvlese, aarhskuvlese jïh
eejehtimmiegåetide (Lsam 11), sæjroe 225*

*Saemiengïelen ööhpehtimmien baaktoe learohkh gelkieh
ellieslaakan nuepiem åadtjodh evtiedidh*

- *Maehtedh njaalmeldh jïh tjaaleldh gaskesadtedh.*
- *Gielem dåastoejidie ovmessie daerpiesvoeti mietie
sjïehtetidh*
- *Ovmessie saemiegïelide guarkedh*
- *Ovmessie teksti sisvegem lohkedh jïh toelhkestidh*
- *gieleldh struktuvrem joekehtidh jïh gieledh njoelkedassh
dåriedidh, jïh*
- *dah sosijaale, historihken jïh kulturelle deahpadimmieh
saemien seabradahkesne jïermestalledh*

6 Voejhkelimmie

6.1 Voejhkelimmieh

*Ij leah naan nasjonaale pryövenasse saemiengïelesne
(Skolverket). Mohte fiere guhte learohkh gelkieh nasjonaale*

pryövenassh daaroen, matematihkesne jih englaantengielesne darjodh 3 jih 6 daltesnisnie.

Saemienskuvlestávroe lea vihth gyhtjelassem pryövenassem saemiengielesne Skolverk:ine gihtjeme myndighetsdialogen Ööhpehtimmiedepartemeentesne ruffien 2021

6.2 Dáarjoe vierhtiedæmman

Ij naan vierhtiedimmiedáarjoe saemien gielesne gáávnesh (Skolverket), mohte jeenemes aamhtesidie Skolverket leah vierhtiedimmiedáarjoeh.

Saemienskuvlestávroe vihth gyhtjelassem pryövh jih vierhtiedimmiedáarjoej bijre saemiengielesne Skolverk:ine lutnjeme gosse reeremedijalogine Ööhpehtimmiedepartementine orreme ruffien 2020

7. Strategijh jih r ajvarimmieh soejkesjeboelhkese

<i>Strategijh</i>	<i>R�ajvarimmieh</i>	<i>Ulmied�ehk ie</i>	<i>Diedte</i>	<i>R�ajvarim mide n�ennoesta mma</i>

1. Maanah jïh geerve-alme tjh eadtjaldehte dh saemiesticdh gellie sjïekenisnie goh daerpies.	A. Saemien fierhten biejjien goevtesinie govloes. B. Dah gïeh saemiesticdh, dah saemiesticdh. Nuhtjh dam saemien maam maahtah. C. Åenehks jiehtegh vâåjnesasse bâetieh goh viehkine. D. Fierhtenbeajjetje aamhtsh goh jiehtegh/ vohketjebaakoeh/ vohketjeraajroeh/ vohketje laavlome, gelkieh lissiehtovvedh. E. Gïele galka vâåjnesasse biejedh, vtg. teksti jïh guvviej baaktoe beapmoesavkesne. F. Saemien diervesjimmiejiehtegh gelkieh e-påasten gaskesadteminie nuhtjesovvedh. G. Saemien jïh saemien kultuvre lea jarngesne. Fierhten tjaktje gosse skuvlejaepie aalka, galka soptsestidh	A-Q. Gaajhkesh dovnesh goevtesisnie G. Saemiens kuvlenståvro e H. Barkijh jïh eejhtegh skuvlesne	A-Q SamS kanselije, ,rektovrh, gaajhkh barkijh goevtesisnie G. Rektovre reereminie , gaajhkh barkijh leah mealtan L. SamS	

	<i>“Guktie manne maahtam viehkine årrodh?”</i> <i>H. Gïele arene: fuelkieh, sosijaale meedijih nuhtjedh, vtg. Kuvsjh gusnie dah saemiestic. Gïelh daltesasse mealtan sååhtijibie.</i> <i>I. Fierhten tjaktje gosse lohkemejaepie aalka, tjaaleldh persovnen ulmie.</i> <i>J. Gaajhkh barkijh gelkieh gaajhkh skuvlen darjoeminie mealtan årrodh: lucia jïh galhkovelaavlojne, seejemisnie, leekemisnie, eejehtimmesne.</i> <i>K. Gïelekuvlje akten aejkien askesne dej siejhmemes baakoejiehtegidie.</i> <i>L. Ektie gaavnesjimmieh/seminaarh</i> <i>M. Gaajhkh skuvle-aamhtesh Leah vualkoesijjie saemien perspektijven: learoesoekesjisnie, kultuvresne,</i>	<i>I.J. Barkijh</i> <i>L. Lohkehtæjja h</i> <i>M. Pedagåågh</i> <i>N. Learohkh jïh maanah</i>	<i>ståvro</i> <i>M. Lohkehtæjjah jïh pedagåågh goevtesisnie</i>	

	<i>gïelesne, histovrijisnie, jaepieboelhkine jïh eatnamisnie.</i> <i>N. Gïelesjåavkah daltesi mietie learoehkidie.</i> <i>O. Gïelefaadterh fierhtene goevtesisnie (Juuso,2013)</i> <i>P. Ajve saemiestæjjah barkijh gïelebiesesne.</i> <i>Q. Maanajujmie individuelle gïeleulmieh darjodh- mij mov gïeleulmie?</i>			
<i>2. Saemien gïelide jïh saemien kultuvrasse eadtjaldovvedh</i>	<i>A. Våaromekuvsje saemien perspektijvesne</i> <i>B. Fierhten lohkehtæjjaj jïh barkiji diedte leah aarvoe saemien jïh saemien kultuvren biejedh jïh positijve vuekieh barkoesijjide skreejrehtidh.</i> <i>C. Buerie guvhkiehtæjjine gielen gaavhtan årrodh.</i> <i>D. Vuesiehtidh man aevhkie gellieh gïelh maehtedh.</i>	<i>A-I. Gaajhkh barkijh saemiensku vlenståvrosne</i>	<i>A-I Gaajhh barkijh skuvleåvtege , ,rektovrh, Gaajhkh barkijh saemienskuv lenståvrosne</i>	

*E. Maanajgumie gieledh relasjovnh
öörnedh jearsoevoeten baaktoe juktie
nænnoestidh, staeriestidh jïh maahtoem
mannide vedtedh. Maanah buerebe
lierieh gosse eadtjaldehtieh jïh buerie
baarkoem darjoeh.*

F. Sinsitniem eadtjaldehtedh.

*G. Eejhtegigumie soptsestalledh man
vihkeles positijvelaakan saemiengïelen jïh
saemieskuvlen bijre soptsestidh.*

*H. Aamhtesebarkoeh, væhtajgumie
vååjnesasse biejedh, teaatere.*

I. Noerh båarasåbpoe almetjistie lierieh.

3. Eejhtegidie eadtjaldehte dh jñh iktegieth maanaj saemiengiel em skreejrehtidh . Eejhtegidie guektiengiel h byjjenimmie n bijre bievnedh.	A. Skuvle lea kultuvreguedtije gieline jñh aerpiemaahojne. B. Riekte bievnesh maanaj njoelkedassh åadtjoeh saemien aarhskuvlesne jñh skuvlesne lohkedh. Saemienskuvlenståvore bievnesh sijen nedtebielesne vadta, bievneseprivie eejhtegidie gielerlohkehtimmien bijre. C. Eejhtegigujmie saemiestidh dah gielh maehtieh saemiestidh D. Bievnese, evtiedimmiesoptsestimmie, våhkoeprievieh, skjeemah j.j saemien. Dovne baakoeh, våhkoen/asken baakoeh jñh leaksoeh saemien.	A-D Saemieskuvl enståvro eejhtegh jñh maanah	A-D. Rektovrh, Gielerlohkeht æjjah öörnieh, eejhtegidie jñh lohkehtæjjide sedtsåvva. B. Saemieskuvl enståvro, reeremen diedte	

4. Guektiengiel h daastoeh timmie - telefovnevaestiedæjja – e-påaste automaate-vaestiedasse j.j.	<i>A. Fierhtene goevtesinie: B. Auto-vaestiedasse e-påastesne jïh telefovnevaestiedassine. C. Bïevnesh jïh vâhkoeprivieh learohkidie jïh eejhtegidie e-påasten jïh Infomentovren baaktoe jïh bïevnese-taavelen baaktoe. D. Lohkehtæjjah saemien Google Classroom:esne tjaelieh jïh learohkigujmie tjaeliestieh. E. E-påastesne gelkieh dovne diervesjimmie- jïh galhkovejiehtegh saemien årrodh. Dah gïeh maehtieh jarkoestidh åådtje dejnie barkedh.</i>	A-F. Gaajhkes h goevtesi ålkoebielesne	A-F. Saemieskuvl enståvroe jïh fierhten skuvlh, rektovrh, viehkesadtijbie. Lathund auto-vaestiedasse/ ektie gyhtjelassh/ gaskesadteme gielejarnesne /kanselije	

5. Saemiengïel em Saemieskuvl enstávroen goevtesisnie vååjnesasse biejedh.	<i>A. Fierhtene goevtesisnie:</i> <i>B. Saemieskuvlen nedtebielie jïh skjeemah gelkieh saemiengïelesne årrodh.</i> <i>C. Væhtah, gærjah, plakaath, klaaselijnieh, maanajbarkoeh viedtjesne, væhtah mööbelisnie jïh pedagogihken tjaatsegh saemiengïelesne.</i> <i>D. vohketjebaakoeh, laalomh, rijmh jïh jiehtegh, musihkh, filmh, teatere saemiengïelesne.</i> <i>Staeriestimmieprogramme daatovrisnie, spielh, sæjroeh jïh svaaltesh saemiengïelesne.</i>	A-D Gaajhkh, dovne barkijh jïh learohkh, maanah jïh eejhtegh	A-D. Lohkehtæjjah gïeh saemienskuv len goevtesisnie barkeminie ektine soejkesjemini e KA biejjine barkeminie (ka-biejjieh) tjaktjen	

6. Gieles jeh kultuvre maanide jeh learohkidie tsegkesovv me	<i>A. Goevtesisnie:</i> <i>B. Mijjeh galkijibie fierhten biejjien saemiengielem jeh saemien kulturem nænnoestidh jeh vaarjelidh. Dïhte galka mijjen aarhkebiejjie gielem årrodh. Maanah jeh learohkh gelkieh sijjen gielem maehtedh jeh galka jielije gieline sjïdtedh. Maanah jeh learohkh sijjen gielem evtiedidh jeh nænnoesåbpoe idtentiteetem jeh kultuvrem sjïdtedh.</i> <i>C. Aarhkskuvle lea dïhte voestes boelhke lierehtimmieöörnegisnie gusnie maanah saemien jeh kultuvren muhteste.</i> <i>D. Saemien perspektijve galka abpe skuvlejaepesne årrodh. Goh dah gaektsie jaepieboelhkh, saemien jielege, kultuvrebarkoe, gåptoe/gaeptie biejjeh, væhtabiejjeh, bovtsh, daanhtsome, musihke, vætnoe, eatnemen materijellh,</i>	<i>A-D.</i> <i>Gaajhkesch geerve almetjh, maanah jeh learohkh</i>	<i>A-D.</i> <i>Lohkehtæjjah jeh barkijh, dah gieh Saemieskuvl en goevtesisnie barkeminie</i>	

	<i>gaamehsuejnieh, b��hkesjimmie, beapmoeh jurjiehtimmie j�h aaj teorije. J.j.</i>			
<i>7. Nuhtj dajven soptsest�jja hg�elebarkoj ne.</i>	<i>A. Aamhtsebiejjieh jallh g�elebiesie galka bihked�jjah j�h g�ele&kultuvremaehteles almetj nuhtjedh. Nuhtj skuvlen maetetje barkijh g�eh saemiestieh. Youtube j�h dajven v�arhkoeg�etieh mahta nuhtjedh. B. Saemien barkoesijjeh gilledidh.</i>	<i>A-B. Learohkh j�h maanah aarhskuvles ne</i>	<i>A-B. Gosse skulve aalka, gaajhkh barkijh saemienskuv lenst�vrosne soejkesjemini e</i>	

8. Jienebh barkijh giëh maehtieh saemiëstidh gunsie maanah jïh learohkh leah ulmiedåehke sne	A. Goevtesisnie: B. Giëlh ööhpehtimmie: Saemienskuvlenståvroë fierhten tjaktje våaromelohkehtimmie gusnie saemien/kultuvrem faala. C. Giëlelohkehtæjjah. D. Gaajhkh maajhööhpehtimmielohkehtæjjah saemiëstieh. E. Giëleviehkie jïh giëlerurrieh nuhtjedh juktie njaalmeldh giëlem nænnoëstidh. F. Aamhtesi bijjelen barkedh /learoehvierhtie. G. Saemien voësteslohkehtæjja Saemieskuvlenståvrosne. H. Ulmie lea dah barkijh maehtieh dam saemien kultuvrem.	A-H. Learohkh, Gaajhkh barkijh (orre) Giëleviehkie , Giëlelohkeht æjjah jïh jeatjah barkijh	A-H. SamS reereme, rektovrh jïh giëlepedagå ågh jïh kanslije	

9. Jienebh gïeleåtnoesij jïeh maanide jïh learoehkidie öörnedh.	A. Saemien gïeleareene skuvlesne jïh aarhskuvlesne, gusnie saemien vååjnoes jïh govloes. B. Låavtegh dovne gåetesne jïh ålkone gusnie barre saemiestieh. C. Goevtesidie Leah saemien roenh gusnie saemiengïele Leah jarngesne. D. Gïelebiesie fierhten jaepien. E. Gåetesne jïh skuvlesne saemiestidh. F. Gïeleåtnoem evtiedidh. G. Aarhskuvlesne jïh skuvlesne saemiengïelem nænnoestidh. H. Saemien aerpiemaahtojne jïh ovmessie aamhtesisnie barkedh guktie maanaj baakoeveahkam vijriedidh.	A-H. Gaajhkh learohkh jïh maanah	A-H. Riekte jïh soejkesjh Saemieskuvl enståvroej goevtesh A-H. Gaajhkh skuvleåvtegh jïh gaajhkh barkijh Saemienskuv len goevtesisnie	

10. Maanaj jïh learohki saemiengïel em nænnoestid h.	A. Goevtesisnie: B. Barkijh giëh saemiestieh. C. Fierhten biejjien saemiestidh. D. Saemiengïele leaksojne viehkietidh. E. Darjomh gusnie barre saemiestieh. F. Laavenjostedh aarhskuvline, skuvline jïh gåetine. G. Giëlebiesie/språkbad learohkidie gaskedaltiesisnie. H. Lohkedh dah minngemes giële dotkemen bijre jïh dah giëlebarkojne mah juhtieh.	A-H. Gaajhkh learohkh jïh maanah	A-H. Skuvlereere me, Lohkehtæjjah jïh dah pedagåågh giëh maanajgumie barkeminie Saemienskuvlen goevtesisnie.	
11. Kultuvre, giële jïh identiteete skreejrehtimiej barkoeh .	A. Aerpiemaahoen barkoeh. B. "Learning by doing" giëlem nænnoste jïh eevtede. C. Vuesiehtimmiegaavhtan: D. Giedtesne barkedh, leekedidh, suejnieh tjoehpedh, bååhkesjidh, giëledh, voebnesjidh, teaatere, laavlome,	A-D. Learohkh jïh maanah goevtesisnie	A-D. Sams reereme, lohkehtæjjah jïh pedagåågh	

	<i>joejkeme, sjeltie, saemiej aejliesbiejjieh, saemien åålmehbiejjie, ålkoebiejjieh, saemien gyrhksjimmie j.j. vuartjasjidh maam maahta digitaalh aaj dåeriedidh.</i>			
12. Måjhtajehted h gielerurride dah maehtieh saemiesticidh.	<i>E. Barkijide skreejredh saemien lohkedh. F. Universiteetekuvsjh. G. Skolverken kuvsh saemiengielesne. H. ABFkuvsje saemiengielesne. I. Guessine minnedh gusnie gielejielejeh timmiem jáhta. J. Baalhkasysteeme mah saemien jih kultuvrebarkoe åvtenidh . K. Fierhtene aamhtesisnie saemien learoevierhtieh vaaksjodh/prijoriteradidh.</i>	<i>E-K. Lohkehtæjja h Barkijh</i>	<i>E-K. SamS reereme & rektovrh</i>	

Gaaltije / dotkeme

Skolverket. Lsam11. Läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

<https://www.skolverket.se/undervisning/sameskolan/laroplan-och-kursplaner-i-sameskolan/laroplan-lsam11-for-sameskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet-i-vissa-fall>

Skolverket. Lpfö18. Läroplan för förskolan

<https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>

Skolverket: Veli Tuomela. Fem språkprinciper. Bidra till språkutveckling hela dagen.

(Genom egna iakttagelser från det fördjupade arbetet i praktiken formulerade Tuomela fem grundläggande språkprinciper som stöttar lärare i det språkutvecklande arbetet och särskilt i mötet med elever som lär svenska som andraspråk.)

<https://skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/bidra-till-sprakutveckling-hela-dagen#h-Sprakutvecklingiettflersprakighetsperspektiv>

Jim Cummins. *Flerspråkiga elever. Effektiv undervisning i en utmanande tid. Natur & kultur.*
Stockholm 2007

(Med stöd i svensk och internationell forskning förklarar Jim Cummins, världens ledande forskare på området, vad lärare och skolledare bör göra för att hjälpa flerspråkiga elever att lyckas)

Ulrika Tornberg. *Språkdiraktik. Gleerups. 2015, 5 uppl.*

(Språkdiraktik belyser språkundervisning i ett didaktisk helhetsperspektiv. Här presenteras verktyg som kan hjälpa läraren att reflektera över sin praktik och göra medvetna val i sin undervisning)